

Nezavezujoče smernice o bioloških dejavnikih

Priročnik za podporo inšpektorjem za delo pri ocenjevanju strokovnosti ocen tveganja in ukrepov za obvladovanje tveganja v zvezi s preprečevanjem izpostavljenosti SARS-CoV-2

Vloga inšpektorjev za delo na področju varnosti in zdravja pri delu ter javnega zdravja

Odbor višjih inšpektorjev za delo (SLIC)

Nezavezujoče smernice o bioloških dejavnikih

Priročnik za podporo inšpektorjem za delo pri ocenjevanju strokovnosti ocen tveganja in ukrepov za obvladovanje tveganja v zvezi s preprečevanjem izpostavljenosti SARS-CoV-2

Vloga inšpektorjev za delo na področju varnosti in zdravja pri delu ter javnega zdravja

Odbor višjih inšpektorjev za delo (SLIC)

Rokopis dokončan maja 2022.

Ta dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo, vendar izraža le mnenja avtorjev, Komisija pa ni odgovorna za posledice ponovne uporabe te publikacije. Več informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu (https://european-union.europa.eu/index_sl).

© Evropska unija, 2022

Politika o ponovni uporabi dokumentov Evropske komisije se izvaja na podlagi Sklepa Komisije 2011/833/EU z dne 12. decembra 2011 o ponovni uporabi dokumentov Komisije (UL L 330, 14.12.2011, str. 39). Če ni drugače navedeno, je ponovna uporaba tega dokumenta dovoljena na podlagi licence Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To pomeni, da je ponovna uporaba dovoljena, če je ustrezno naveden vir in so označene morebitne spremembe.

Za vsakršno uporabo ali reprodukcijo elementov, ki niso v lasti Evropske unije, bo morda treba za dovoljenje zaprositi neposredno zadevne imetnike pravic.

Kazalo

Ozadje	6
Opredelitev biološkega dejavnika.....	7
Direktiva o bioloških dejavnikih.....	8
Endemije, epidemije in pandemije	9
Prekinitev verige okužbe	10
Nadzorovanje ukrepov	11
Ocenjevanje strokovnosti ocene tveganja	14
Ključna vprašanja, ki jih mora inšpektor za delo preučiti pri obravnavi ali oceni strokovnosti ocene tveganja:	14
Zaščita inšpektorjev	17
Zaključek	18

Ozadje

Cilj tega priročnika je izboljšati pripravljenost nacionalnih inšpektoratov za delo na morebitne prihodnje pandemije, ki jih povzročajo biološki dejavniki v zraku. Dokument se osredotoča na inšpekcijske preglede v zvezi z biološkimi dejavniki v sektorjih, ki se z njimi pri svoji dejavnosti običajno ne srečujejo. Primeri so prilagojeni virusu SARS-CoV-2, ki je povzročil pandemijo COVID-19, vendar lahko koncepti veljajo tudi za druge biološke dejavnike v zraku, ki bi lahko sprožili pandemijo.

Pri pripravi tega priročnika so sodelovali višji inšpektorji za delo iz več držav članic EU. Njegov namen je inšpektorjem za delo in organom zagotoviti orodje za ocenjevanje ukrepov, sprejetih na delovnih mestih v času pandemij in večjih epidemij, hkrati pa zagotoviti varnost inšpektorjev in delavcev.

V priročniku se upošteva tudi poziv iz strateškega okvira EU za varnost in zdravje pri delu za obdobje 2021–2027, da je treba do leta 2022 pripraviti smernice za inšpektorje za delo o ocenjevanju strokovnosti ocen tveganja in ukrepov za obvladovanje tveganja v okviru direktive o bioloških dejavnikih.

Cilji tega priročnika so:

- dati splošne smernice inšpektorjem za delo v EU glede inšpekcijskih nadzorov v zvezi z biološkimi dejavniki, zlasti med pandemijami, kot je še vedno trajajoča pandemija COVID-19, in večjimi epidemijami;
- izboljšati znanje inšpektorjev o vprašanjih, povezanih z mikroorganizmi v zraku, pri katerih poteka prenos z osebe na osebo;
- podpirati in spodbujati enake konkurenčne pogoje na področju preprečevanja izpostavljenosti biološkimi dejavniki, da bi imeli delavci v EU enako raven varnosti in zdravja pri delu, podjetja pa enake konkurenčne pogoje,
- ter zagotoviti evidenco preteklih ukrepov, sprejetih med pandemijo COVID-19.

Opredelitev biološkega dejavnika

„Biološki dejavnik“ je širok pojem in pomeni mikroorganizme, vključno s tistimi, ki so bili gensko spremenjeni, celične kulture in človeške endoparazite, ki so sposobni povzročiti kakršno koli okužbo, alergijo ali zastrupitev. Večina bioloških dejavnikov je mikroorganizmov; vključujejo bakterije, viruse in glive.

Nekateri mikroorganizmi, zlasti tisti, ki se prenašajo po zraku, lahko hkrati ogrožajo tako zdravje delavcev kot javno zdravje. To je skupno področje varnosti in zdravja pri delu ter javnega zdravja. Čeprav je izvor izpostavljenosti težko določiti, je zelo pomemben hiter odziv, ki temelji na učinkovitem sodelovanju med vsemi ustreznimi pristojnimi organi in deležniki.

Leta 2020 je javno zdravje in zdravje delavcev ogrozila izpostavljenost biološkemu dejavniku SARS-CoV-2, ki je povzročila pandemijo COVID-19. Ta zdravstvena kriza nas je naučila, kako bistvena je pripravljenost za delavce, podjetja in skupnost na splošno.

Nekateri biološki dejavniki v zraku, ki ogrožajo tako delavce kot javnost:

- virusi: virus gripe A, koronavirus hudega akutnega respiratornega sindroma (virus SARS), koronavirus hudega akutnega respiratornega sindroma 2 (SARS-CoV-2);
- bakterije: *Mycobacterium tuberculosis*.

Direktiva o bioloških dejavnikih

Izpostavljenost biološkim dejavnikom na delovnem mestu urejajo [okvirna direktiva Evropske unije 89/391/EGS ter relevantne posamične direktive o varnosti in zdravju pri delu, zlasti Direktiva 2000/54/ES¹](#), splošno znana kot direktiva o bioloških dejavnikih. Direktiva o bioloških dejavnikih določa minimalne zahteve za zaščito delavcev pred tveganji za njihovo varnost in zdravje, vključno s preprečevanjem takih tveganj, ki izhajajo ali bi lahko izhajala iz izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu. Države članice so direktive prenesle v svojo nacionalno zakonodajo, zato se v posamezni državi uporabljajo nacionalne določbe.

Medtem ko direktiva o bioloških dejavnikih obravnava vse sektorje dejavnosti, pa se na delovna mesta, kot so trgovine na drobno, restavracije ter delovna mesta v prometu in drugih tovrstnih sektorjih, nanaša le na splošno. Razlog za to je, da zaposleni v teh sektorjih niso namerno delali z biološkimi dejavniki oziroma ni bilo pričakovati, da jim bodo med svojim delom izpostavljeni ali morebiti izpostavljeni. Po drugi strani so v direktivi o bioloških dejavnikih navedene posebne in podrobne določbe o primerih, ko delovni proces vključuje zavestno namero glede dela z biološkim dejavnikom ali njegovo uporabo in s tem izpostavljenost biološkemu dejavniku. V tem zadnjem primeru direktiva o bioloških dejavnikih določa ukrepe za preprečevanje širjenja biološkega dejavnika izven delovnega mesta in ukrepe za preprečevanje izpostavljenosti delavcev.

Zaradi pandemije COVID-19, ko je lahko vsaka stranka ali sodelavec prenašalec virusa, tudi če tega ne ve, so morali vsi sektorji sprejeti posebne ukrepe za zmanjšanje tveganja izpostavljenosti ali morebitne izpostavljenosti zaposlenih biološkim dejavnikom. Poleg tega so skupni prostori v sektorjih, v katerih se delavci pri svojem delu običajno srečujejo z biološkimi dejavniki (bolnišnice, raziskovalni laboratoriji itn.), med pandemijo COVID-19 nenadoma postali območja s povečanim tveganjem izpostavljenosti biološkim dejavnikom. Tako delodajalci kot inšpektorji so imeli težave pri spopadanju z biološkimi dejavniki na delovnih mestih, ki niso običajna v smislu direktive o bioloških dejavnikih in na katerih se delavci v okviru opravljanja svojih delovnih nalog navadno ne srečujejo z biološkimi dejavniki.

[Strateški okvir EU za varnost in zdravje pri delu za obdobje 2021–2027 – Varnost in zdravje pri delu v spreminjajočem se svetu dela](#) se osredotoča na tri horizontalne ključne cilje za prihodnja leta:

- predvidevanje in obvladovanje sprememb na področju dela, ki jih prinaša zeleni, digitalni in demografski prehod;
- boljše preprečevanje nezgod in bolezni na delovnem mestu;
- boljša pripravljenost na morebitne zdravstvene krize v prihodnosti.

Med pandemijo COVID-19 se je razkrila nepripravljenost na zdravstvene krize v delovnem okolju. Cilj strateškega okvira je izboljšati pripravljenost in odziv na morebitne zdravstvene krize v prihodnosti, k temu ključnemu cilju pa prispevajo tudi te smernice.

---

¹ Kot je bila spremenjena z Direktivo Komisije (EU) 2019/1833 z dne 24. oktobra 2019 in Direktivo Komisije (EU) 2020/739 z dne 3. junija 2020.

Endemije, epidemije in pandemije

Endemija pomeni stalno prisotnost in/ali pogosto pojavljanje bolezni ali povzročitelja okužbe v populaciji na določenem geografskem območju².

Epidemija pomeni pojav števila primerov bolezni, ki je nenavadno veliko ali nepričakovano za določen kraj in čas (Connolly M. in SZO, 2005).³

Pandemija je svetovni izbruh bolezni pri ljudeh v številu, ki je očitno višje od običajnega (SZO 2015b)². Epidemije in pandemije najpogosteje povzročajo delci v zraku ali aerosoli. Do okužbe lahko pride neposredno prek respiratornega sistema ali s stikom, pri čemer se oseba najprej dotakne okužene površine, nato pa svojega obraza, ust, oči itn.

Izbruh pomeni pojav, ko imata dve ali več oseb enako zdravstveno stanje ob istem času in na istem kraju (SZO 2015b)². Do izbruha lahko pride prek vode v gospodinjstvu ali hrane, vendar se do tega ta dokument ne opredeljuje. Običajno je po odkritju vira okužbe take izbruhe lažje obvladovati, širjenje pa lažje zajezi.

V prihodnosti bodo lahko pandemije povzročali tako virusi kot bakterije. Mikroorganizme, odporne proti antibiotikom, je treba prav tako šteti za nastajajočo grožnjo.

V državah članicah se med endemijami, epidemijami in pandemijami običajno uporabljata dve različni obliki zahtev. Namen prvih je zaščititi javnost pred nalezljivo boleznijo, namen drugih pa zagotoviti varnost in zdravje pri delu ter delavce obvarovati pred nevarnostmi na delovnem mestu. Te zahteve so pogosto skladne, vendar so včasih zahteve pri delu strožje od zahtev javnega zdravja, saj se delovno mesto šteje za bolj nadzorovano območje.

Na splošno bi lahko trdili, da zmanjšanje tveganja z vidika javnega zdravja zmanjšuje tudi tveganje na delovnem mestu. Vendar je glavni namen zdravja pri delu ter direktive o bioloških dejavnikih zaščita zdravja delavcev, kar tudi prispeva k varnosti in zdravju javnosti. Namen ukrepov v zvezi z javnim zdravjem je upočasniti prenos (izravnati krivuljo) in/ali zaščititi ranljive osebe.

Razmere v času epidemij in pandemij se razlikujejo od običajnih delovnih razmer, saj izpostavljenost delavca okužbi prihaja iz dveh virov, tj. samega dela in tudi drugih ljudi na delovnem mestu. Zato bo morda treba razmisliti o sodelovanju z organi za javno zdravje ali drugimi organi. To se je med pandemijo COVID-19 izkazalo kot ključno. Izkušnje držav članic, v katerih so organi za varnost in zdravje pri delu ter organi za javno zdravje izvajali skupne inšpekcijske preglede, so pokazale pozitivne rezultate pri preprečevanju širjenja virusa in so koristile tako enim kot drugim organom.

Glede na delovno mesto in značilnosti delovne sile bo morda treba poleg upoštevanja splošnih pravil, ki jih določajo zahteve javnega zdravja, izvajati tudi dodatne nadzore.

---

² <https://www.cdc.gov/>

³ WHO Glossary of Health Emergency and Disaster Risk Management Terminology (Terminološki glosar SZO o obvladovanju tveganj zdravstvenih izrednih razmer in katastrof). Ženeva: Svetovna zdravstvena organizacija; 2020. Licenca: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Prekinitev verige okužbe

Veriga okužbe je grafični model širjenja mikroorganizmov, ki se prenašajo po zraku z osebe na osebo znotraj populacije. Slika 1 prikazuje poenostavljeno verigo okužbe in ustrezne ukrepe. To verigo okužbe sestavlja pet korakov in vmesne povezovalne verige.

Prekinitev verige je eden najpomembnejših načinov preprečevanja okužbe in prekinitve njenega širjenja. Pri tem se lahko ukrepi za preprečevanje in obvladovanje okužb izkažejo za najuspešnejše.

S prekinitvijo verig(e) se zmanjša tveganje izpostavljenosti delavcev virusu, delavec pa je zaščiten pred boleznijo. Kot pri vseh drugih pristopih v okviru varnosti in zdravja pri delu se lahko nadzori izvajajo v različnih fazah postopka. Med pandemijo bo za zmanjšanje tveganja okužbe na delovnem mestu na sprejemljivo raven potrebna kombinacija nadzorov.

Slika 1 prikazuje več ravni nadzora, ki jih je mogoče izvajati na vsakem delovnem mestu. Tabela 1 v poglavju „Nadzorovanje ukrepov“ prikazuje posebne primere nadzora glede na raven.

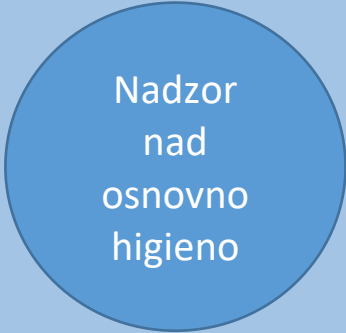
Slika 1: Veriga okužbe in ustrezne ravni nadzora mikroorganizmov v zraku na delovnem mestu.

Opozoriti je treba, da bo kombinacija nadzorov odvisna od značilnosti delovnega mesta. Natakalar ali natakalarica na primer zelo težko dela od doma.

Poleg tega je treba v režimu nadzora upoštevati vsa delovna mesta, vključno s skupnimi prostori, kot so menze, garderobe, sobe za počitek ali dežurne sobe.

Nadzorovanje ukrepov

Cilj nadzorovanja ukrepov bo skupaj s temeljnima oblikama nadzora, tj. nadzorom nad osnovno higieno in upravnim nadzorom, prekiniti verigo okužbe (slika 1). Tabela 1 prikazuje okvirni in neizčrpn seznam ukrepov.

Nadzor nad osnovno higieno	Ta raven nadzora zajema dobre prakse in osebno higieno: • na voljo so prostori za umivanje rok, • brez uživanja hrane/pitja/kajenja/vejpanja na delovnih mestih, • umivanje rok pred uživanjem hrane, pitjem, kajenjem/vejpanjem ter pred uporabo rokavic in po njej, • omejevanje socialnih stikov, • protokoli za čiščenje in razkuževanje, • uporaba papirnatih brisač (za enkratno uporabo) za sušenje rok, • higiena kihanja/kašlja, • varno ravnanje z odpadki in njihovo odstranjevanje.
Nadzor virov	Cilj te ravni nadzora je omejiti možnost širjenja iz morebitnega vira (tj. s kužne osebe): • uporaba vodoodbojnega pokrivala za obraz (kirurške obrazne maske).
Tehnični nadzor	Cilj te ravni nadzora je zmanjšati trajanje in intenzivnost stika: • uporaba zaščitnih pregrad med ljudmi, fizične pregrade in talne označbe, • ustrezno prezračevanje z zadostno izmenjavo zraka, • upravljanje pretoka zraka, tako da teče iz čistih v nečista območja, • redno vzdrževanje klimatskih/prezračevalnih sistemov.

Upravni nadzor	Cilj te ravni nadzora je vzpostaviti politike in postopke za zmanjševanje tveganja: • uporaba politike nerokovanja, • vzpostavitev sistemov, kot so enosmerni sistemi, določitev najvišjega dovoljenega števila ljudi v pisarni/prostorih in razdelitev delavcev v skupine, • postavitve znakov, • učinkovito usposabljanje o pravilnem izvajanju vseh nadzorov, • uporaba vizualnih in lahko razumljivih navodil (znaki in plakati za opozarjanje in usmerjanje), • zavedanje, da morajo biti ranljivejši zaposleni morda dodatno zaščiteni ali opravljati drugačne naloge, • posvetovanje in sodelovanje z zaposlenimi pri izvajanju najučinkovitejših nadzorov, • redni pregledi, s katerimi se preverja pravilno izvajanje nadzora.
Osebna varovalna oprema	Cilj te ravni nadzora je zagotoviti, da delavci uporabljajo osebno varovalno opremo, ki ščiti vstopna mesta (usta, nos, oči) pred stikom z mikroorganizmom: • FFP2 maska, • obrazni ščitniki ali zaščitna očala, • zaščitne rokavice, • zaščitna obleka.
Odpornost posameznikov	Cilj te ravni nadzora je zagotoviti odpornost posameznikov, tj. poskrbeti za zdravje posameznikov in njegovo krepitev: • spodbujanje zdravega življenjskega sloga, • spodbujanje k cepljenju.

Odprava oziroma zmanjševanje tveganj	Cilj te ravni nadzora je zmanjšati možnost stika s kužno osebo ali izpostavljenosti kužni osebi: • delo na daljavo, vključno z virtualnim stikom s strankami, • ostajanje doma ob slabem počutju ali v primeru, da zboli nekdo v gospodinjstvu, • brezstična plačila, • zasebni prevoz, • vnaprejšnje načrtovanje sestankov s strankami, in sicer z najmanjšim možnim številom oseb, • izogibanje večjim skupinam ljudi na delovnih mestih (določen čas dela), • upoštevanje časovnega razmika med izmenami, obroki in med različnimi skupinami ali ekipami, • ustalitev skupin delavcev, ki tesno sodelujejo, vključno s skupinskimi prevozi v vozilih, • nadzorovanje zdravja (v skladu z nacionalno prakso), npr.: • redna testiranja na prisotnost mikroorganizma in po potrebi prepoved vstopa na delovno mesto osebam s pozitivnim rezultatom testa na okužbo, • merjenje temperature pred vstopom na delovno mesto.

Tabela 1: Pregled posebnih primerov nadzora v primeru mikroorganizmov v zraku glede na raven.

Ocenjevanje strokovnosti ocene tveganja

Na voljo bi morala biti pisna ocena tveganja, ki obravnava dejavnosti, pri katerih je delavec izpostavljen biološkemu dejavniku. Oceno tveganja bi bilo treba izvesti v povezavi z nalogami, dejavnostmi ali opremo na delovnem mestu, ki lahko prispevajo k izpostavljenosti delavcev biološkemu dejavniku. V njej bi morali biti opredeljeni morebitni viri tveganja, glavne poti širjenja, delavci, ki bi lahko bili izpostavljeni, in ustrezni ukrepi.

Vsako delovno mesto ima svoje posebnosti. Te se nanašajo na fizične značilnosti samega delovnega mesta (velikost, postavitev itn.), delovno okolje, delovne postopke, organizacijo dela, delavce in njihove osebne značilnosti (ranljivost posameznika), dejavnost itn. Klicni center z 200 delavci v pisarni odprtega tipa se na primer zelo razlikuje od podjetja, kjer ima vsak svojo pisarno, ali od delovnega okolja na prostem.

Oceno tveganja bi bilo treba posodobiti ob vsaki spremembi ali menjavi delovnih pogojev ali opreme.

Pri izvajanju inšpekcijskih pregledov bi moral inšpektor preveriti, ali obstaja ocena tveganja, ki vključuje identifikacijo, ocenjevanje in ukrepe za obvladovanje tveganj. Preveriti bi moral tudi, ali so opredeljeni ukrepi ustrezni za preprečevanje izpostavljenosti delavcev biološkim nevarnostim in ali se na delovnem mestu izvajajo.

V zgodnjih fazah epidemije ali pandemije strokovnjaki za varnost in zdravje pri delu morda težko ocenijo tveganje, saj primanjkuje informacij o posebnostih razmer. Zato se lahko zahtevajo informacije od organov za javno zdravje in se po potrebi izvajajo splošni ukrepi. Navadno za biološke dejavnike ne obstajajo mejne vrednosti izpostavljenosti⁴, zato je izpostavljenost težko oceniti, zlasti izpostavljenost mikroorganizmom, ki povzročajo pandemijo in se prenašajo po zraku.

Ključna vprašanja, ki jih mora inšpektor za delo preučiti pri obravnavi ali oceni strokovnosti ocene tveganja:

V nadaljevanju je navedenih nekaj ključnih vprašanj, ki bi jih moral inšpektor za delo obravnavati pri inšpekcijskem pregledu. Inšpektor mora upoštevati vse nacionalne zahteve in prakse.

- Ali je bila ocena tveganja izpostavljenosti biološkemu dejavniku posodobljena glede na epidemiološke/pandemične razmere?
  - Ali je bila uporabljena kakršna koli metodologija ali »check-lista«?
  - Ali je ocena tveganja temeljila na morebitnih priporočilih pristojnega organa?
  - Ali je bil biološki dejavnik opredeljen ter ali so bili opisani znaki in simptomi bolezni?
  - Ali so bili podrobno opisani morebitni viri na delovnem mestu ter delavci, ki bi bili lahko izpostavljeni, in kako?

---

⁴ Vendar pa so biološki dejavniki razvrščeni v različne rizične skupine glede na njihove značilnosti, pri čemer se za posamezno rizično skupino uporabljajo različni nivoji in ukrepi.

- Ali se je v okviru ocene tveganja opredelilo naslednje:
  - naloge, pri katerih obstaja večje tveganje za izpostavljenost? Na primer delovne naloge, ki zahtevajo daljši in tesnejši stik z ljudmi ali skupno uporabo opreme ali orodij,
  - kritične točke na delovnem mestu, na katerih je tveganje za okužbo višje? Na primer:
    - nezadostno prezračevanje,
    - površine, ki se jih ljudje pogosto dotikajo (npr. kljuge na vratih),
    - nizke temperature,
  - ali se je zahteval zdravstveni nadzor,
  - ali se je zahteval seznam izpostavljenih delavcev,
  - ali se je zahtevala kakršna koli posebna osebna varovalna oprema?
- Ali so bile v oceni tveganja upoštevane morebitne spremembe na delovnem mestu, na primer, se je preverilo, da ločilne pregrade ne zapirajo evakuacijskih poti in požarnih izhodov, ali upoštevalo, da so na delovnem mestu povečane ravni vnetljivih razkužil?
- Ali so bile upoštevane ranljive skupine, npr. nosečnice, osebe s posebnimi zdravstvenimi težavami, delavci migranti ali sezonski delavci?
- Ali je bila v oceni tveganja upoštevana prisotnost zunanjih delavcev in obiskovalcev na delovnem mestu?
- Ali so bili opredeljeni ukrepi, specifični za delovno mesto?
- Ali so bili opredeljeni ukrepi za skupne prostore?
- Ali so bila z delavci in/ali predstavniki opravljena posvetovanja o oceni tveganja in ukrepih?
- Ali obstajajo načrti delovanja v nepredvidljivih razmerah, ki bi obravnavali povečano stopnjo izostajanja delavcev od dela, npr. ob izostanku požarnih nadzornikov, oseb, usposobljenih za nudenje prve pomoči, ali katerega koli drugega ključnega osebja, ki zagotavlja varnost in zdravje pri delu?
- Ali so ukrepi, opredeljeni v oceni tveganja, sprejeti za odpravo ali zmanjšanje širjenja mikroorganizma na delovnem mestu (v smislu prekinitve verige okužbe)?

Preverite in vprašajte:

- Ali ima podjetje oblikovan načrt pripravljenosti (načrt za upravljanje odzivanja/načrt delovanja v nepredvidljivih razmerah)?

Nezavezujoče smernice o bioloških dejavnikih

Priročnik za podporo inšpektorjem za delo pri ocenjevanju strokovnosti ocen tveganja in ukrepov za obvladovanje tveganja v zvezi s preprečevanjem izpostavljenosti SARS-CoV-2

Vloga inšpektorjev za delo na področju varnosti in zdravja pri delu ter javnega zdravja

---

- Ali tak načrt vključuje obravnavo sumljivih ali potrjenih primerov in njihove stike?
- Ali obstajajo morebitni primeri na delovnem mestu?
- Ali obstajajo morebitne evidence o rednem vzdrževanju klimatskih/prezračevalnih sistemov?
- Ali so se izvajali redni nadzori nad spoštovanjem ukrepov?
- Ali delavci razumejo ukrepe (posebno pozornost je treba nameniti delavcem migrantom, ki jezika ne govorijo ali ga slabše razumejo)?
- Ali obstaja dokaz o izvajanju ukrepov?
- Ali se hranijo evidence o usposabljanju delavcev v zvezi z novimi ukrepi?
- Ali je usposabljanje vključevalo razlog za izvajanje teh nadzorov?

Zaščita inšpektorjev

Pri načrtovanju in izvajanju inšpekcijskih nadzorov v času pandemije ali večje epidemije mora biti ključna prednostna naloga vodij inšpekcijskih služb in samih inšpektorjev zagotavljanje varnosti in zdravja inšpektorjev. Ob tem je treba upoštevati naslednje:

- Pri načrtovanju inšpekcijskih nadzorov bi bilo treba upoštevati velikost podjetja, specifičnost dejavnosti, ki se tam izvajajo, in predviden čas inšpekcijskega pregleda, da je morebitno tveganje izpostavljenosti inšpektorjev čim manjše, ne da bi to bistveno vplivalo na natančnost in učinkovitost inšpekcijskega pregleda.
- Zberite čim več informacij o načrtovanem inšpekcijskem nadzoru z uporabo razpoložljivih podatkov ali evidenc iz pisarniške dokumentacije ali sistema informacijske tehnologije.
- Zagotovite razpoložljivost posebnih navodil za prevoz inšpektorjev.
- Prilagodite metodologijo inšpekcijskih pregledov, pri čemer razmislite o uporabi virtualne inšpekcijske metodologije ali druge razpoložljive metodologije, da bi se izognili obisku na kraju samem.
  - Pripravite predloge nasvetov/obvestil o izboljšavah na delovnem mestu v zvezi z ukrepi, potrebnimi za preprečevanje širjenja biološkega dejavnika. Če je mogoče, naj komunikacija in izmenjava dokumentacije potekata prek e-pošte, da bi zmanjšali možnost okužbe in skrajšali zadrževanje na kraju samem.
- Začetna in končna srečanja z odgovorni osebami delodajalca/sodelujočimi v postopku inšpekcijskega pregleda lahko potekajo v odprtem zunanem prostoru, zlasti če to omogočajo ugodne vremenske razmere.
- Zagotovite osebno varovalno opremo in inšpektorje usposobite za njeno uporabo.
  - Zagotovite ustreznost in primernost zahtevane osebne varovalne opreme za posamezno delovno mesto in inšpektorja; lahko se na primer zahteva preskus prileganja opreme obrazu.
- Inšpektorjem, ki spadajo v rizično (ranljivo) skupino, se ne bi smelo dodeliti inšpekcijskih nadzorov na delovnih mestih z visokim tveganjem izpostavljenosti.

Zaključek

Ta dokument inšpektorjem za delo v EU daje splošne smernice in znanje glede inšpekcijskih pregledov v zvezi z biološkimi dejavniki, zlasti med pandemijami in večjimi epidemijami, v okviru direktive o bioloških dejavnikih.

Prav tako zagotavlja evidenco preteklih ukrepov, sprejetih med pandemijo COVID-19.

Upamo, da bo ta dokument dodatno izboljšal zaščito delavcev v EU, hkrati pa povečal pripravljenost in odzivanje na morebitne zdravstvene krize v prihodnosti z obravnavo poziva iz strateškega okvira EU za varnost in zdravje pri delu za obdobje 2021–2027.

